

MARSHALL BERMAN, MARXILAINEN MODERNISTI NEW YORKISTA

Newyorkilainen juutalaisintellektuelli, professori Marshall Berman kuoli 72-vuotiaana 11. syyskuuta kotikaupungissaan. Hän sai sydänkohtauksen nauttiessaan aamiaista vaimonsa ja ystäviensä kanssa lempipaikassaan Metro Dinerissa Manhattanin Upper West Sidella. Hän oli syntynyt Bronxissa 24.10.1940.

Berman opiskeli Columbian ja Oxfordin (Sir Isaiah Berlinin oppilaana) yliopistoissa ja väitteli Harvardissa 1968. Hän työskenteli koko uransa professorina New Yorkin City Collegessa, joka on osa City University of New York -yliopistoverkostoa, ja kieltäytyi amerikkalaisten huippuyliopistojen tarjouksista. Hänen professuurinsa ala oli politiikan tutkimus, mutta hänen tutkimuksensa käsitelivät hyvin moninaisia aiheita marxismista ja kirjallisuudesta kaupunkitutkimukseen. Hän oli eritoten New Yorkin suorastaan runollinen analyttikko.

Berman oli vasemmistolaisen *Dissent*-lehden toimituksen jäsen, ja hän avusti säännöllisesti useita muitakin lehtiä, kuten *New York Timesia* ja *Village Voicea*.

Bermanin ensimmäinen kirja oli väitöskirjan pohjalta muokattu *The Politics of Authenticity*:

Radical Individualism and the Emergence of Modern Society (1970). Parhaiten Berman tullaan muistamaan teoksestaan *All That Is Solid Melts Into Air: The Experience of Modernity* (1982). Siitä tuli pian ilmestymisensä jälkeen kulttiteos, myös Suomessa, missä hän vieraili pariin kertaa. Pääotsikko oli laina Marxin ja Engelsin *Kommunistisessa manifestissa* esittämästä kapitalismin kehityksen luonnehdinnasta, kuinka ”kaikki pysyvä haihtuu ilmaan”. Alaotsikkonsa mukaisesti kirjassa oli kyse modernin kokemuksesta. Bermanin mukaan olla moderni on sitä, että kokee henkilökohtaisen ja sosiaalisen elämän pyörteenä, löytää maailmansa ja itsensä jatkuvassa hajoamisen ja epämääräisyyden tilassa ja ristiriidassa. Olla modernisti taas merkitsee sitä, että tekee jotenkin olonsa kotoiseksi tuossa pyörteessä, tekee sen rytmistä omansa ja liikkuu

sen virroissa etsiessään todellisuuden, kauneuden ja oikeudenmukaisuuden muotoja. Berman päättää teoksensa ohjelmallisesti: meidän on jatkettava taistelua tehdäksemme olomme kotoiseksi tässä ainoassa käsillä olevassa maailmassa, vaikka kotimme, moderni katu, moderni henki haihtuvat ilmaan.

The City College of New York

THURSDAY
MAY SECOND 2013
6:30PM

Marshall Berman

The Graduate Program in Urban Design
Bernard and Anne Spitzer School of Architecture
CITY COLLEGE OF NEW YORK
is pleased to announce the ninth annual
Lewis Mumford Lecture on Urbanism

EMERGING FROM THE RUINS

The Great Hall of Shepard Hall, CCNY, Covert Avenue at 138th Street, New York, NY
This lecture is free and open to the public. No reservations are necessary.

All that is solid -teos on hyvin moniaineksinen tutkielma, jossa on omaelämäkerrallisia aineksia. Sen aiheet vaihtelevat Marxista, Goethen Faustista ja Dostojevskin Pietarista Baudelairin Pariisiin sekä Allen Ginsbergin Huutoon. Tarkastelun erityisenä kohteena on kuitenkin New York ja sen luovan tuhon arkkitehti, kaupunkisuunnittelija Robert Moses. Moses julkisti 50-luvulla Cross-Bronx Expressway -moottoritie suunnitelman, joka tuhosi Bronxin, tuolloin enimmäkseen juutalaisten asuttaman kaupunginosan. Bronxin juutalaiset olivat ihmeissään: kuinka juutalainen Moses saattoi tehdä heille niin? Berman vertaa Moseksen megalomaanista suunnitelmaan Ludvig XIV:n, Pietari Suuren ja paroni Haussmannin sekä Stalinin suorituksiin – ja Mosesta Ginsbergin *Huudossa* esiintyvään ”Molokiin”, ”sementin ja alumiinin sfinksin”. Moses onnistui merkkillisellä tavalla vakuuttamaan ihmiset suunnitelmiansa modernisuudesta: ne, jotka sitä vastustivat, vastustivat historiaa, edistystä – ja itse modernia. Nähdessään nuorena poikana erään kaikkein kauneimmista rakennuksista tuhoutuvan moottoritien tieltä Berman kertoo tunteneensa ”surua, joka, kuten nyt ymmärrän, on ominaista modernille elämälle”. Moderniteetin kehitys teki itse modernista kaupungista vanhanaikaisen.

Viimeisessä teoksessaan *On the Town* (2006), jonka nimi viittaa Stanley Donenin ja Gene Kellyn ohjaamaan musikaalielokuvaan (suom. *Ilo irti*, 1949), Bermanin analyysin kohteena oli New Yorkin Times Square: se, kuinka yhdellä aukiolla risteytyvät etniset, rodulliset, seksuaaliset ja luokkarajat. Bermanin mielestä se on moderni agora. Samalla se on populaaritaiteen ja kaupallisuuden sekä valojen ja ihmisten sekoituksen jännittävä speaktaakkeli.

Amerikan erityispiirre on, Berman toteaa, että se voi tehdä kaupallisesta ylevän.

Bermanin, vanteran isopäisen miehen, jolla oli muhkea parta ja pörröinen tukka, habitus muistutti erehdyttävästi Marxin inkarnaatiota. Hänet tunnettiin siitä, että hän käytti aina T-paitoja. Yhdessä niistä oli teksti ”Marxist” ja Marxin sekä Marx-veljesten kuvat, mikä ilmentää hänen suhdettaan marxilaisuuteen. Berman luonnehti itseään ”humanistiseksi marxistiksi”, mutta niin ristiriitaiselta kuin kuulostaakin, hän kävi myös säännöllisesti naapuristonsa Anshe Chesed -seurakunnan synagogassa.

Esseekokoelmassaan *Adventures in Marxism* (1999), johon sisältyy muun muassa hänen Isaiah Berlinin ohjauksessa tekemänsä Oxfordin oppinnäytetutkielma sekä *Kommunistisen manifestin* uudelleenarviointi, Berman kertoo, kuinka hän nuorena Columbian yliopiston opiskelijana sai marxilaisen ”herätyksen” luettuaan Marxin *Taloudelliset-filosofiset käsikirjoitukset 1844*, joka vaikutti hänen ajatteluunsa enemmän kuin *Manifesti* tai *Pääoma*.

Bermania voisi kutsua yhteiskuntatieteiden Woody Alleniksi, sillä erotuksella että Allenin elokuvien New Yorkissa esiintyy vain valkoisia, jotka liikkuvat jalan tai taksilla, kun taas Bermanille New York on monikulttuurinen ja subliimin saattaa tavoittaa New Yorkin metrossa.

Ennen äkillistä kuolemaansa Bermanin viimeisteli teosta *The Romance of Public Space*, jonka oli määrä käsitellä modernin kaupunkielämän eri vaiheita alkaen antiikin Kreikasta ja Raamatusta ja huipentuen Occupy Wall Street -liikkeeseen.

Bermanilla oli tapana lainata Beastie Boys -yhtyeen sanoja: ”You gotta fight for your right to party.”

— KEIJO RAHKONEN